

ECONOMIA CIRCULARĂ ÎN CADRUL COMPANIILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

CIRCULAR ECONOMY IN COMPANIES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

IURCIȘIN Ada, studentă, Specialitatea: BA,

Academia de Studii Economice a Moldovei

Republica Moldova, Chișinău, ASEM, str. Bănulescu-Bodoni, 61

e-mail: iurcisinariadna@gmail.com

Abstract. *In the 21st century, waste has become a problem due to the enormous amount of pollutants emitted by companies. One solution to this issue would be to encourage companies to adopt a circular economic model, which aims to eliminate the concept of "waste" and replace it with the concept of "circular resources". In this article, we have explored the usefulness of this model and revealed the benefits it can bring to both companies and the environment through research methods such as theoretical and statistical analysis, deduction, induction, as well as our own assumptions based on research.*

Keywords: *waste, pollution, circular economy, environment, reuse, recycling;*

JEL CLASIFICATION: Q5

INTRODUCERE

Problema degradării mediului și mai ales a poluării lui este tot mai actuală pe zi ce trece. În ultima perioadă planeta se află într-o stare dezastruasă și continuă să progreseze, de aceea este tot mai actuală cercetarea impactului activităților economice a întreprinderilor asupra mediului.

În acest articol vom încerca să distingem factorii care au un aport considerabil la degradarea mediului și vom precăuta soluții practice pentru combaterea acestei probleme, care are o influență deosebită atât asupra populației, cât și a dezvoltării societății în întregime.

Toate discuțiile și analizele conceptului de economie verde sunt direct legate de protecția mediului, creșterea competitivității, inovație și nu în ultimul rând cercetarea tehnologică. De-a lungul timpului au fost publicate numeroase inițiative care sprijină implementarea economiei verzi și a dezvoltării durabile. La nivel european, trecerea la un sistem de economie verde este mai mult decât o alegere, cu timpul aceasta devine o necesitate. Una dintre cele mai importante acțiuni întreprinse de Uniunea Europeană în acest sens este „Pactul European de Mediu” [2]. Acest plan, care până atunci părea ceva imposibil, urmărește să transforme economia europeană în una sustenabilă și pe deplin verde până în 2050. Cu o investiție inițială de 1 (un) trilion de euro, European Green Deal [2] oferă sprijin pentru îmbunătățirea utilizării eficiente a resurselor prin trecerea către o economie curată și circulară, precum și pentru a restabili biodiversitatea și a reduce poluarea.

Conceptul de economie verde a primit o atenție internațională semnificativă în ultimii ani, atât ca instrument de abordare a crizei financiare din 2008, cât și ca una dintre cele două teme pentru Conferința Națiunilor Unite privind Dezvoltarea Durabilă din 2012 (Rio+20)[1]. Acest lucru a contribuit la dezvoltarea conceptului printr-o literatură în expansiune rapidă și o practică internațională în curs de dezvoltare.

Dezvoltarea economiei nu poate avea loc fără activități industriale dar și viața de zi cu zi a societății contemporane nu va putea exista fără acestea. Industria creează locuri de muncă, asigură hrana pentru populație, transportul, serviciile și încă multe alte facilități necesare vieții moderne. Deși este absolut necesară, cu toții cunoaștem că industria lasă amprente toxice sub formă de deșeuri care au efecte nocive asupra mediului înconjurător și a ecosistemului în întregime.

Conform Agenției Europene de Mediu [4], sursele de poluare atmosferică sunt variate, ele pot fi antropice sau naturale și iată câteva dintre ele:

- Arderea combustibililor fosili¹ în producerea de energie electrică, transporturi, industrie și gospodărie;
- Procesele industriale și utilizarea solvenților,
- Agricultură;
- Tratarea deșeurilor;
- Erupțiile vulcanice, praful aeropurtat, dispersia sării marine sunt exemple de surse naturale de emisie.

Hans Bruyninckx, director executiv al AEM, ne spune că *„Poluarea atmosferică este dăunătoare pentru sănătatea umană și pentru ecosisteme. O mare parte a populației nu locuiește într-un mediu sănătos, potrivit standardelor actuale. Pentru a urma o cale sustenabilă, Europa va trebui să de-a dovadă de ambiție și să nu se rezume la legislația actuală”* [4] astfel, înțelegem că poluarea este factorul care dăunează societății mai mult decât alte boli grave, de fapt multe dintre ele sunt cauzate de condițiile nefavorabile de trai și de mediul înconjurător.

Un studiu realizat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în parteneriat cu Agenția Spațială Europeană (ESA) relevă că în Republica Moldova există o concentrație mare de poluanți în capitală și în apropierea marilor centrale electrice. Totuși, în contextul pandemiei de COVID-19, situația generală a poluării aerului în Republica Moldova s-a dovedit a fi favorabilă, comparativ cu alte țări europene, inclusiv Ucraina și România.

Studiul ne arată că, în ansamblu, nivelul de poluare a aerului din Republica Moldova, văzut din spațiu, este relativ scăzut în comparație cu alte țări europene și vecini, situându-se preponderent în limitele ghidului de calitate a aerului emis de Organizația Mondială a Sănătății.

Chiar dacă calitatea aerului s-a îmbunătățit, situația deșeurilor produse de om s-a înrăutățit. Oamenii nu numai că aruncau și iroseau cantități uriașe de mănuși și măști de plastic, ci și cumpărau cantități mari de produse care duceau la risipă masivă și la acumularea de deșeuri. De asemenea, dat fiind faptul că majoritatea afacerilor au fost nevoite să-și închidă sau să-și suspende temporar activitatea, oamenii au început să solicite din ce în ce mai mult servicii de livrare a mâncării acasă, crescând astfel cantitatea de deșeuri emisă în mediu. Deci putem constata că pandemia a avut un efect benefic asupra nivelului de poluare a aerului, însă nu atât de benefic și pentru mediu.

Conform Raportului Național privind Starea Mediului în Republica Moldova realizat în perioada anilor 2015-2018, [5] deșeurile reprezintă nu doar o problemă de mediu, ci și una economică – o pierdere considerabilă a resurselor sub formă de materiale reutilizabile și energie.

Problema privind gestionarea deșeurilor în Republica Moldova ține de mai mulți factori, dar cel mai important rămâne a fi lipsa finanțării domeniului și a unui sistem integrat de management al deșeurilor, precum și lipsa infrastructurii în domeniu și a serviciilor necesare pentru a proteja în mod adecvat mediul la nivel local, național și global.

Conștientizarea ecologică și educația ecologică a cetățenilor în domeniul gestionării deșeurilor rămâne o altă problemă, care se impune în mod imperios. Trecerea de la modelul economic tradițional, liniar, care se bazează pe un model de: ia - fă - consumă – aruncă, la un model de producție și consum circular, care implică recuperarea, reutilizarea, reciclarea și valorificarea cât mai mult posibil a materialelor și produselor existente, dar și proiectarea ecologică, ar putea aduce beneficii, cum ar fi: reducerea presiunii asupra mediului, îmbunătățirea securității aprovizionării cu materii prime, creșterea competitivității, stimularea inovării, stimularea creșterii economice, crearea locurilor de muncă.

¹ Combustibili fosili - hidrocarburi, cărbune, petrol sau gaze naturale, formate din rămășițele fosilizate ale plantelor și animalelor moarte.

Documentele de politici aprobate la nivel național și sectorial stabilesc un set de ținte referitor la gestionarea deșeurilor, precum:

Strategia de mediu pentru anii 2014-2023

Crearea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor și substanțelor chimice care ar contribui la reducerea cu 30% a cantităților de deșeuri depozitate și la creșterea cu 20% a ratei de reciclare până în anul 2023.

Strategia de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027

Creșterea până în anul 2027a gradului de reutilizare și recuperare a ambalajelor cu 20% față de anul 2013.

Conform Fundației Ellen MacArthur[6], în economia noastră actuală luăm materiale de pe Pământ, facem produse din ele și în cele din urmă le aruncăm ca deșeuri – procesul este liniar. În schimb, într-o economie circulară, oprim în primul rând producerea deșeurilor.

Multe materiale reciclabile și utile sunt depozitate împreună cu cele nereciclabile, pierzând astfel o mare parte din potențialul lor util (hârtie, sticlă, metale, materiale plastice). Fiind amestecate și contaminate chimic și biologic, recuperarea lor este dificilă. Există însă o soluție bună la această problemă: reciclarea corectă a deșeurilor ca ulterior să poată intra într-o economie circulară și să poată fi folosite drept materie primă în procesele secundare ale întreprinderilor.

Economia circulară este un model de producție și consum care presupune reutilizarea, repararea, reciclarea și recondiționarea cât mai mult posibil a materialelor și produselor existente pentru a prelungi ciclul de viață al acestora. Prin urmare, o influență asupra dezvoltării conceptului de economie circulară are implicarea activă a tuturor factorilor interesați.

Astfel, pentru a înțelege noțiunea de economie circulară, este important să se creeze cunoștințele, valorile, atitudinile și comportamentul care dau naștere unor măsuri pozitive care își propun ca obiectiv central atingerea pragului „zero deșeuri”.

Economia circulară s-a bazat inițial pe trei principii cheie, numite „3R”: reducere – reutilizare – reciclare, transformată în cele din urmă în „9R” (refuzați, regândiți, reduceți, reutilizați, reparați, renovați, refabricați, reutilizați, reciclați, recuperați), unde deșeurile sunt materie primă.[3] Procesul de producere a deșeurilor nu poate fi oprit complet, dar fiecare dintre noi poate adopta un comportament ecologic pentru a avea un impact pozitiv.

Comportamentul ecologic poate fi adoptat prin aplicarea celor 3R de la individ la nivelul comunității.

- Primul pas este reducerea cantității de deșeuri pe care fiecare dintre noi o produce, creând astfel un impact mai mic asupra mediului.
- A doua etapă este aceea de reutilizare a deșeurilor pe care le-am produs deja. Materialele care la început arată ca deșeuri pot fi refolosite într-un număr infinit de moduri, sau pot fi reparate dacă acesta este motivul pentru care ar fi aruncate. Depinde doar de cât de creativ poți fi în acest caz. Reutilizarea se face și prin donarea de haine și alte articole persoanelor care au nevoie de ele, în loc să le arunce.
- Al treilea pas este reprezentat de procesul de reciclare. Reciclarea înseamnă transformarea deșeurilor într-o nouă materie primă care va fi folosită la fabricarea de noi produse.[3]

Astfel, deducem că economia circulară oferă multiple mecanisme de creare a valorii. Într-o economie circulară, consumul are loc doar în biocicluri eficiente. Resursele sunt regenerate în ciclul biologic sau recuperate și restaurate în ciclul tehnic. În ciclul biologic, procesele naturale regenerează materia cu sau fără intervenția omului. În ciclul tehnic, cu suficientă energie disponibilă, intervenția umană recuperează materialele și recreează produsul.

În cadrul companiei în care realizez practica de licență, regăsim un model bun de economie circulară. Întreprinderea „Rom-Cris” SRL are o economie bazată pe reutilizarea deșeurilor de pe urma producției, astfel reducând cantitatea de poluanți emiși în mediul extern. Societatea comercială „Rom-Cris”, SRL, este o întreprindere situată în nordul țării și anume în satul Târnova, raionul Dondușeni. Activitatea de bază a companiei este creșterea păsărilor, însă pe lângă aceasta

mai practică încă 15 genuri de activitate, cum ar fi: comerțul cu ridicata pe bază de tarife sau contracte; comerțul cu amănuntul în magazine nespecializate; transport rutier de mărfuri; activități veterinare; cultura plantelor cerealiere, tehnice și a plantelor furajere; tratarea și eliminarea deșeurilor. Deci, în cadrul acestei întreprinderi procesul de producere este bazat pe reciclarea deșeurilor și transformarea acestora în materie primă.

Principala activitate fiind creșterea păsărilor, întreprinderea cumpără și crește pui timp de 3 luni, după care aceștia încep perioada de maturitate în care produc oua pentru comercializare. Ouăle neconforme, deșeurile de pe urma creșterii păsărilor și păsările decedate trec printr-un proces de fierbere, după care se transportă la instalația de generare a biogazului. Însă compoziția nu este gata de compostare, de aceea în masa obținută se adaugă bagasa (deșeu din industria sfeclei de zahăr) și siloz de porumb supranumit și „pășunea de iarnă”. Anume aceste componente vor declanșa procesul de eliminare a biogazului. La rândul său, acesta este transformat în energie electrică prin intermediul unor instalații specializate, care este folosită ulterior la întreținerea spațiilor de producere precum și iluminarea propriu-zisă. Generarea biogazului însă, lasă în urma sa o cantitate de deșeuri, care sunt folosite pe post de îngrășăminte pe terenurile arabile ale întreprinderii, unde se cultivă cereale utilizate mai apoi la întreținerea păsărilor.

În baza studiului conchidem că:

- Conceptul de economie verde a primit o atenție internațională semnificativă în ultimii ani, iar trecerea la un sistem de economie verde continuă să fie un subiect de necesitate majoră.
- Republica Moldova din păcate este departe de o economie circulară bine definită, problema cea mai mare fiind lipsa finanțării domeniului și a unui sistem integrat de management al deșeurilor, precum și lipsa infrastructurii în domeniu și a serviciilor necesare pentru a proteja în mod adecvat mediul la nivel local, național și global. Dar pe lângă acestea, o influență importantă o are și conștientizarea ecologică și educația ecologică a cetățenilor în domeniul gestionării deșeurilor, care lasă o amprentă vizibilă. Societatea încă nu este pregătită să respecte normele etice elementare întru micșorarea gradului de poluare a țării.
- Întreprinderea „Rom-Cris” SRL are un circuit închis, o economie circulară care nu lasă în urma sa deșeuri și poluanți care ar afecta mediul înconjurător. Este un model de economie durabilă, care, prin implementarea sa, nu doar că reduce nivelul de poluare și influență negativă asupra mediului, dar și crește eficiența prin economisirea de resurse și creșterea eficienței în utilizarea acestora.
- Pentru o economie bine dezvoltată este indispensabilă monitorizarea calității mediului în care aceasta activează. În condițiile în care acest aspect este neglijat, societatea va suporta consecințe grave atât asupra populației cât și circuitului economic, generând pierderi masive la nivel de țară. De aceea este binevenită încurajarea întreprinderilor să utilizeze acest model de economie, deoarece: economia circulară poate stimula inovația și creșterea economiei prin crearea de noi modele de afaceri și noi oportunități de locuri de muncă. Totodată stimulează și crearea de valoare adăugată prin îmbunătățirea calității produselor și serviciilor, extinderea duratei de viață a acestora și prin crearea de noi produse și servicii.

Această abordare poate duce la creșterea durabilă a veniturilor și a profitului, dar și a calității mediului înconjurător, creând un spațiu favorabil pentru dezvoltarea societății și a economiei acesteia.

Prin atingerea țintelor naționale ale Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă și Agendei 2030, [2], precum și implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030”, Republica Moldova ar putea reuși promovarea unei creșteri economice durabile care ar marca un nou pas în dezvoltarea social-economică a țării și crearea locurilor de muncă verzi.

Deci, viziunea de dezvoltare a Republicii Moldova pentru următoarea perioadă este fundamentată de câțiva piloni de bază: economia circulară; capitalul uman; instituțiile oneste și eficiente; mediul ambiant sănătos.

BIBLIOGRAFIE

1. A guidebook to Green Economy. Issue 1: Green Economy, Green Growth, and Low-Carbon Development – history, definitions and a guide to recent publications, UNDESA. 65p. Available: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/GE%20Guidebook.pdf>
 2. Green Economy and the European Green Deal. Available: <https://eucalls.net/blog/greeneconomy-european-green-deal>
 3. IORDACHI V., POPA V., POPA N., Economia circulară: Colectarea deșeurilor. Ghid informativ Ediția I, Chișinău 2022. 59p. Disponibil: https://ince.md/uploads/files/1660927784_ghid-informativ-var-pdf_site.pdf
 4. Poluarea atmosferică. European Environment Agency. Disponibil: <https://www.eea.europa.eu/ro/themes/air/intro>
 5. Starea mediului în Republica Moldova. Raport național în baza indicatorilor de mediu 2015-2018. Agenția de Mediu. Chișinău 2020. 161 pagini. Disponibil: www.mediu.gov.md
 6. What is a circular economy. Available: https://ellenmacarthurfoundation.org/topics/circular-economy-introduction/overview?gclid=Cj0KCQjwIPWgBhDHARIsAH2xdNcn2KZ8wGf1gg6Q8iI0kTqzaOCbdfCsQtAVutTB-IJv-NPuPU1yToaAiLnEALw_wcB
-

Coordonator științific: ȚURCANU Gheorghe, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni, 61,
e-mail: gheorghe.turcanu@gmail.com.